

Udruga Biom

Godišnji programski i financijski izvještaj za 2017. i plan
za 2018. godinu

Zagreb, prosinac 2017.

Podaci o udruzi: Udruga Biom

Preradovićeva 34

10 000 Zagreb

OIB: 02969783432

e-mail: info@biom.hr

www.biom.hr

tel: 01/ 41 00 018

Radna skupina za izradu godišnjeg programskog i financijskog izvještaja i plana:

Željka Rajković, izvršna direktorica

Tomislav Hudina, administrativno financijski direktor

Članovi Upravnog odbora

Krešimir Mikulić, voditelj Programa zaštite vrsta i staništa

Vedran Lucić, voditelj Programa za održivi razvoj i društveno odgovorno poslovanje

Paula Počanić Vovk, stručna suradnica za edukaciju i volontere

Sadržaj

Sažetak programskog izvještaja za 2017.	4
Sažetak programskog plana za 2018.	5
1. Godišnji programski izvještaj Udruge BIOM za 2017. godinu	6
1.1. Program zaštite vrsta i staništa	6
1.2. Program za zaštićena područja i zagovaranje	9
1.3. Program za održivi razvoj i društveno odgovorno poslovanje	10
2. Godišnji programski plan Udruge BIOM za 2018. godinu	12
3. Pregled financija za 2017. i financijski plan za 2018. godinu	16
3.1. Prikaz aktivnosti s planiranim iznosima financijskih prihoda	16
3.2. Opis i obrazloženje aktivnosti udruge BIOM s planiranim iznosima uprihođenih financijskih sredstava	17
3.3. Pregled prihoda i rashoda za 2017. godinu te financijski plan za 2018. godinu s obrazloženjem	17
3.4. Obrazloženje prihoda prema projektima godišnjeg programa	26
3.5. Obrazloženje rashoda za funkcioniranje, upravljanje i prema projektima	27

Sažetak programskog izvještaja za 2017.

Strateški plan Udruge Biom 2017.-2019. obuhvaća tri programa – Program zaštite vrsta i staništa, Program za zaštićena područja i zagovaranje i Program za održivi razvoj i društveno odgovorno poslovanje.

Program zaštite vrsta i staništa obuhvaća konzervacijske radnje radi poboljšanja uvjeta staništa za vrste, praćenja stanja vrsta i staništa te informiranje javnosti i edukacije dionika, članova i volontera. S brojnim volonterima smo radili na restauraciji travnatih staništa u Parku prirode Učka, te smo u istom parku već 15. godinu zaredom održali ornitološki kamp. U suradnji s HEP-om identificirali smo najkritičnije dijelove srednjenaponske mreže za ptice u područjima ekološke mreže u priobalju. Održavali smo umjetni otočić na Ormoškom jezeru na kojem se gnijezde crvenokljune čigre, no, za sada, svake godine vidra poništava uspjeh gniježđenja. Praćenje vrsta i staništa (ptica, sisavaca, biljaka i lokvi) smo provodili u cijeloj Hrvatskoj - od Lastovskog otočja, preko Biokova, Velebita, Kvarnerskih otoka, Plitvičkih jezera do rijeke Drave. Uspostavili smo faunističku online bazu podataka u koju se mogu unositi viđenja ptica i drugih taksona. Obilježili smo i pratili 12 gregula, dva juvenilna sura orla (od kojih je jedan nažalost već stradao) i jednog juvenilnog orla zmijara. U suradnji s partnerima provodimo program praćenja čestih vrsta ptica na poljoprivrednim staništima u cijelog Hrvatskoj. U suradnji s Hylom provodimo istraživanje vegetacije u mediteranskim lokvama na hrvatskim otocima. Kartirali smo kvadrante zbog izrade drugog izdanja *European Breeding Bird Atlas* (EBBA) i dr.

Članstvom, volonterima i edukacijom se kao udruga bavimo dugi niz godina. To nam je redovna djelatnost koju smatramo neizostavnim dijelom rada jedne udruge. Redovito smo organizirali predavanja raznih stručnjaka, dali priliku članovima da unaprijede svoja znanja, organizirali izlete za članove, u naših devet volonterskih programa je sudjelovalo 136 volontera. Naši volonteri su brinuli za ptice po zimi, sudjelovali u zimskom prebrojavanju ptica vodarica, čistili okoliš, restaurirali staništa, prstenovali ptice i educirali javnost. Uspješno smo još jedne godine proveli Trening za prepoznavanje čestih vrsta ptica (BirdID) s ciljem povećanja broja amaterskih poznavatelja ptica. Proveli smo i edukativni projekt Spring Alive kako bismo djeci približili migraciju ptica.

Program za zaštićena područja i zagovaranje bavi se unaprjeđivanjem sudjelovanja javnosti, pa tako i udruga u upravljanju zaštićenim područjima, podizanjem kvalitete studija utjecaja na okoliš i ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu, unaprjeđenjem propisa, zagovaranjem te praćenjem krivolova. Vodili smo Javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije (JU DNŽ) kroz proces izrade plana upravljanja za deltu Neretve te organizirali seminare za sudjelovanje javnosti u radu zaštićenih područja i u okolišnim postupcima. Radili smo na unaprjeđenju kvalitete okolišnih postupaka organizacijom seminara i sastanaka, davanjem primjedbi u sklopu provedbe okolišnih postupaka, pa i kroz upravne sporove. Borili smo se za pravo na pristup informacijama koje nam Ministarstvo zaštite okoliša i energetike u zadnje vrijeme pokušava ograničiti. Srećom, i Povjerenica za informiranje i Visoki upravni sud misle drugačije te su nam osigurali pravo na pristup informacijama. Kroz 2017. smo sudjelovali u davanju primjedbi na čak četiri nova zakona, izmjene i dopune dva najvažnija zakona za zaštitu prirode – Zakona o zaštiti prirode i Zakona o zaštiti okoliša, te niz podzakonskih akata. Krivolov smo pratili u Sinjskom polju i na Neretvi. Na Neretvi smo organizirali dva iznimno uspješna kampa za borbu protiv krivolova u sklopu kojih su, u suradnji s JU DNŽ,

inspekcijom zaštite prirode i policijom, predane tri prijave protiv krivolova te uklonjene brojne ilegalne čeke u posebnim ornitološkim rezervatima u kojima je lov zabranjen.

U sklopu Programa za održivi razvoj i društveno odgovorno poslovanje radili smo na razvoju i poticanju održivih oblika turizma, prvenstveno zelenog turizma koji obuhvaća promatranje ptica, ali i drugih vrsta i staništa. Već dulji niz godina Biom sudjeluje u organiziranim turama za promatranje ptica i prirode, pri čemu radimo s hrvatskim agencijama, potičemo razvoj novih vodiča, povezujemo razne aktere te najbitnije, podižemo etičke standarde. Vezano za unaprjeđenje društveno odgovornog poslovanja (DOP) tvrtki koje rade u Hrvatskoj, započeli smo suradnju vezanu za uvrštenje bioraznolikosti u indeks DOP-a. Također smo s nekoliko tvrtki uspostavili temelje za buduće zajedničke aktivnosti u zaštiti prirode.

Sažetak programskog plana za 2018.

U 2018. planiramo nastaviti brojne aktivnosti iz 2017. Tako ćemo se i dalje baviti mortalitetom ptica na kritičnim lokacijama elektroenergetske mreže i primjenama mjera zaštite. Radit ćemo i na konzervacijskim mjerama za čigre, održavanju hranilišta za supove, te restauraciji travnjačkih staništa. I dalje ćemo održavati i popularizirati faunističku online bazu podataka. U suradnji s Hylom ćemo nastaviti istraživanje mediteranskih lokvi. Radit ćemo na reviziji IBA i KBA područja za Hrvatsku. Pratit ćemo ptice na poljoprivrednim staništima, zatim na Vranskom jezeru, na Učki i u ostatku Istre, a pratit ćemo i risa u južnoj lici i u Dalmaciji.

Nastavit ćemo s edukacijama za prepoznavanje čestih vrsta ptica, informiranjem javnosti kroz edukativna i popularna predavanja za građane. Nastavit ćemo i s organizacijom događanja za naše članove te ćemo razviti strategiju za rad s lokalnim konzervacijskim grupama. Planiramo tiskati hrvatski priručnik za ptice. I dalje ćemo provoditi ornitološki kamp na Učki, a ove godine i prstenovačku školu na Vranskom jezeru. Nastavit ćemo s podizanjem svijesti o pticama među osnovnoškolcima, uključivanjem škola u brigu za ptice.

Radit ćemo na provedbi plana upravljanja deltom Neretve. Nastavit ćemo se baviti unaprjeđenjem kvalitete okolišnih postupaka, te ćemo nastaviti naše zagovaračke aktivnosti i davanje primjedbi na zakonodavstvo. Na Neretvi ćemo nastaviti pratiti krivolov i pokušati utjecati na njegovo smanjenje.

I dalje ćemo surađivati s jedinicama lokalne samouprave, te nastaviti razvijati ponudu vezano za edukaciju za turizam u prirode. Pripremat ćemo ture za promatranje ptica, educirati djelatnike javnih ustanova parkova prirode za vođenje takvih tura, te im pripremiti ornitološke vodiče. Sudjelovat ćemo u utrci za promatranje ptica u Izraelu, humanitarnog karaktera, kroz koju se prikupljaju sredstva za borbu protiv krivolova, a sav prihod će se dijeliti između Bioma i srpskog BirdLife partnera. Nastavit ćemo suradnju s tvrtkama, te predložiti izmjene indeksa DOP-a kako bismo utjecali na percepciju bioraznolikosti među korporativnim sektorom.

1. Godišnji programski izvještaj Udruge BIOM za 2017. godinu

1.1. Program zaštite vrsta i staništa

Ovaj program obuhvaća aktivnosti u BIOM-u koje možemo smatrati našom srži: direktne konzervacijske radnje radi poboljšanja uvjeta staništa za vrste, praćenja stanja vrsta i staništa diljem cijele Hrvatske te informiranje javnosti i edukacije dionika, članova i volontera.

Direktne konzervacijske mjere

Suština svake organizacije ili institucije koje se bave zaštitom prirode bi trebalo biti provođenje konkretnih konzervacijskih mjera. Radi se o unaprjeđenju i održavanju povoljnog staništa za ugrožene vrste i staništa – često kroz “ručni rad”.

Tako je BIOM tijekom 2017. nastavio s restauracijom travnatih staništa u Parku prirode Učka. Ondje već četvrtu godinu u nizu volonteri iz Hrvatske i inozemstva te zaposlenici BIOM-a krče šikaru koja je zauzela nekoć travnata staništa na istočnim obroncima Učke kod lokve Rovožne gdje se održava i ornitološki kamp svake godine kroz kasno ljeto i jesen. Iako se ove rečenice lako pišu, posao siječe, košnje je fizički naporan i spor. Međutim, nužno je razmišljati dugoročno, jer tek nakon dugo vremena takav Sizifov posao polučuje vidljive rezultate. Inače je u Hrvatskoj napuštanje zemljišta dovelo do toga da na stotine tisuće hektara travnjačkih staništa postepeno zaraštava u grmovitu šikaru koja više nije pogodna za veliki broj ugroženih vrsta ptica, leptira i cvjetnica.

Elektrokucija na stupovima dalekovoda srednjenaponske mreže (10 kV - 35 kV) je jedna od glavnih prijetnji ptica u civiliziranom svijetu. U Hrvatskoj postoji više od 24.000 km nadzemne srednjenaponske mreže koja potencijalno predstavlja opasnost za ptice kada one svojim raširenim krilima spoje strujni krug (kratki spoj). Do elektrokcije dolazi uslijed slijetanja na stupove dalekovoda koje ptice koriste za odmaranje ili kao mjesto za vrebanje plijena. Stoga često grabljivice, koje su ujedno i jedna od najugroženijih skupina, stradaju.

BIOM je bio ugovoren od strane HEP-a da izradi način da se identificiraju najkritičniji dijelovi srednjenaponske mreže za ptice u područjima ekološke mreže (Natura 2000) u priobalju. Pomoću modela rasprostranjenosti vrsta su definirana takva područja na Kvarnerskim otocima, u Primorju te u delti Neretve gdje su BIOM-ovci zajedno s HEP-ovcima obilazili odsječke mreže kako bi se utvrdila razina stradavanja ptica. Cilj je je bio identificirati stupove koji su prioritetni za nadogradnju kako bi se učinili sigurnim za ptice: postavljanjem izolacijskih kapa na žice, postavljanjem uzdignutih prečki za vrebanje ptica (vrebališta) te postavljanjem šiljaka na rizične elemente stupa, kako bi se pticama onemogućio pristup najrizičnijim dijelovima stupa. Na temelju ovogodišnjih rezultata HEP je pokrenuo proces nadogradnje kritičnih stupova.

Naposljetku ćemo se osvrnuti na naš “Čigra-otok” – umjetni otočić koji se nalazi na Ormoškom jezeru na kojem se gnijezde crvenokljune čigre (*Sterna hirundo*). BIOM skrbi za taj otok i pažljivo vodi računa o tome da ne zaraste kako bi ostao i dalje pogodan za gniježđenje čigri. Međutim, priroda radi svoje

tako da svake godine krznati predator u obliku vidre poništava uspjeh gniježđenja. Izazov je kroz tekući INTERREG projekt ČIGRA, proučiti način kako vidru spriječiti da pojede pologe i ptice na otoku.

Program praćenja vrsta i staništa čini najobuhvatniji i istodobno “klasičan” program BIOM-a.

Ovaj program nas vodi kroz cijelu Hrvatsku, od Lastovskog otočja, preko Biokova, Velebita, Kvarnerskih otoka, Plitvičkih jezera do rijeke Drave. Ovaj program obuhvaća biljke, lokve, ptice i sisavce.

Prije svega bismo istaknuli da je BIOM uspostavio faunističku online bazu podataka u koju se mogu unijeti viđenja ptica i drugih taksona. Preko aplikacije Naturalist se mogu na pametnim telefonima direktno na terenu unijeti podatci – svatko svoje unose može provjeravati preko portala fauna.hr.

Tijekom 2017. obilježeno je 12 gregula (*Puffinus yelkouan*) s GPS uređajima u svrhu kartiranja prostora kojeg gregule koriste za lov u sezoni gniježđenja. Također, 12 jedinki smo obilježili *data logger*-ima (geolokatorima) koje namjeravamo na proljeće 2018. ponovno uloviti kako bismo saznali na kojem području gregule provedu razdoblje negniježđenja (srpanj – prosinac). Također, čak smo na dva juvenilna sura orla (*Aquila chrysaetos*) postavili GPS odašiljače od kojih je jedan, nažalost, već vraćen jer je „Maleni“ stradao, vjerojatno u koliziji s vjetroatragatom na vjetroelettrani kod Benkovca (<http://www.index.hr/vijesti/clanak/foto-smrtno-strdao-ugrozeni-suri-orao-ostaci-pronadjeni-kod-vjetroelettrane-bruska/982215.aspx>). Drugi orao „Surkan“ se još zadržava na području teritorija svojih roditelja na najjužnijem dijelu Velebita.

Prava zvijezda je postao Paško, juvenilni orao zmijar (*Circaetus gallicus*) s Dugog otoka, Park prirode Telaščica, čije je jesensko putovanje u Afriku pratila cijela nacija. Zimu provodi u južnom dijelu Sudana u Sahelu. Njegovo kretanje može se pratiti na: <http://pasko.biom.hr/>.

Od 2017. nadalje BIOM vodi program praćenja čestih vrsta ptica na poljoprivrednim staništima kojim se prati stanje ptica na poljoprivrednim zemljištima diljem cijele Hrvatske. Partnerske organizacije su Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode (HDZPP) te Geonatura d.o.o. Pri terenskom prikupljanju podataka sudjeluje 30-ak istraživača!

Ove godine smo na području Šumskog rezervata Lokrum proveli inventarizaciju ornitofaune te izradili katastar stabala. Nadalje smo ondje provodili monitoring travnjaka.

Biljni svijet smo također istraživali i pratili na malim nenastanjenim otočićima Kvarnerskog arhipelaga, te na travnjacima parka prirode Vransko jezero. U suradnju s Hylom i potpomognuti MAVA-om provodimo istraživanje vegetacije u mediteranskim lokvama na hrvatskim otocima.

Dijetlovke, sove i pjevice pratili smo na području nacionalnog parka Plitvička jezera, kartirali smo kvadrante zbog izrade drugog izdanja *European Breeding Bird Atlas* (EBBA). Završnu radionicu za EBBA2 ugostili smo na Medvednici.

Na Medvednici smo pratili i populaciju potočnih rakova zbog moguće prisutnosti račje kuge u Kraljevečkom potoku.

Pratili smo surog orla i vrtne strnadice u Parku prirode Biokovo. Ušaru, zmijara, sivog sokola, morskog vranca i čiope u parku prirode Telaščica. Pratili smo štijoke i druge ptice vodarice šaranskim ribnjacima sjeverozapadne Hrvatske.

Naposljetku je vrijeme da spomenemo i jednog od najzagonetnijih stanovnika krša: malog, endemskog sisavca – dinarskog voluhara kojeg pratimo pomoću foto-zamki u parku prirode Biokovo. Uz ovog malog sisavca, započeli smo i veliki LIFE projekt na velikom sisavcu – na risu!

Članstvo, volonteri i edukacija u 2017.

Riječ koja definira udrugu civilnog društva je – promjena. Promjena je moguća samo ako se što više ljudi uključi u dostizanje te promjene. Iz tog nam je razloga drago da se broj naših članova i volontera povećava iz godine u godinu. No za širenje svoje poruke i dostizanje promjene nije dovoljno samo da postoji dovoljno ljudi koji se žele boriti za iste stvari, važno je omogućiti im da se uključe u aktivnosti koje doprinose toj promjeni.

Ove godine trudili smo se ponuditi što više mogućnosti za sudjelovanje kako našim volonterima, tako i našim članovima. Kako bi naši članovi bili upoznati s aktualnim temama u zaštiti prirode i ove godine smo organizirali zanimljiva predavanja raznih stručnjaka. Nastojimo pružiti priliku članovima da unaprijede svoje znanje o pticama, prijetnjama s kojima se one susreću i načinima zaštite pa smo tijekom proljeća zajedno posjetili Ormoško jezero i ribnjake Sišćani.

Ove godine u devet volonterskih programa sudjelovalo je čak 136 volontera. Cijelu su zimu naši volonteri marljivo i predano brinuli za ptice pazeći da hranilice nikada nisu prazne. Godinu smo započeli velikom akcijom zimskog prebrojavanja ptica vodarica. Dan planeta Zemlja obilježili smo brinući za okoliš kroz akciju Zelena čistka. Čistili smo okoliš od otpada u Sinju i u Zagrebu, gdje smo i ove godine udružili snage s našim dugogodišnjim partnerom, udrugom Sindikatom biciklista. Naši lokalni volonteri sudjelovali su na raznim događanjima educirajući posjetitelje o pticama i zaštiti prirode te prezentirajući BIOM-ov rad poput Noći biologije, Svjetskog dana ptica selica, Međunarodnog dana bioraznolikosti, Znanstvenog kvarta Interlibera... Belgijski volonteri su nam se pridružili u srpnju na kampu restauracije staništa u Parku prirode Učka, dok se tijekom kolovoza, rujna i listopada čak 86 volontera pridružilo našem Prstenovačkom kampu. Po svom obujmu najznačajniji volonterski program u BIOM-u je projekt „Experience Nature“ u okviru Europske volonterske službe Erasmus+ programa, u sklopu kojeg nam se na 12 mjeseci pridružio volonter Boleslaw iz Poljske.

Novost koju će nam donijeti 2018. godina je strukturirana ponuda volonterskih programa što se nadamo da će osigurati daljnji rast broja uključenih volontera.

Promjena nije moguća niti bez edukacije što većeg broja djece i građana. Kako bismo pridonijeli razvoju poznavanja različitih vrsta ptica među građanima, u 2017. godini proveli smo Trening za prepoznavanje čestih vrsta ptica (BirdID). Kroz program je prošlo 23 članova Udruge koji su sudjelovali na terenskom dijelu nastave i predavanjima te će do kraja godine izaći na ispit provjere naučenog znanja. Cilj ovog programa je povećati broj amaterskih poznavatelja ptica koji će se moći uključiti u različite programe praćenja stanja populacija ptica u Hrvatskoj i time pridonijeti njihovoj zaštiti.

Sedmu godinu za redom proveli smo međunarodni edukativni projekt „Spring Alive“ kojim se nastoji djeci približiti kompleksnost migracije ptica, prijetnje s kojima se ptice na svom putu susreću kao i načine kako možemo pridonijeti njihovoj zaštiti. S osnovnoškolskom i srednjoškolskom djecom te građanima izrađivali smo hranilice i kućice za ptice, šišmiše te hotele za kukce te ih podučavali kako i sami mogu pomoći u zaštiti životinja i prirode.

1.2. Program za zaštićena područja i zagovaranje

Program za zaštićena područja i zagovaranje bavi se unaprijeđivanjem uključivanja stručnih OCD-a u postupke izrade i praćenja provedbe strateških dokumenata vezanih za zaštitu prirode, a bavi se i podizanjem kvalitete PUO čiju kvalitetu i čije poštivanje postojećih standarda štiti pravosudna praksa.

U sklopu strateškog cilja da organizacije civilnog društva budu prepoznate kao resurs u postupcima savjetovanja nadležnih tijela i kao potencijalni upravitelji nekim od zaštićenih područja udruga BIOM je radila na izradi plana upravljanja deltom Neretve, organizirala je seminare za sudjelovanje javnosti, njeni zaposlenici su članovi upravnih vijeća dva parka prirode, zatim se radilo na zajedničkoj prijavi na natječaj za uspostavu okvira za upravljanje područjima Natura 2000, kao i na izgradnji reputacije i pozicioniranju BIOM-a kao relevantne organizacije za zaštitu prirode na području Dalmatinske zagore.

Udruga BIOM je kroz 2017. godinu provela čak 7 internih radionica s javnom ustanovom Dubrovačko-neretvanske županije (JU DNŽ) i jednu dioničku radionicu za izradu plana upravljanja deltom Neretve na temu zonacije područja. Plan upravljanja deltom Neretve je spreman za službenu proceduru usvajanja koju javna ustanova planira pokrenuti početkom 2018. godine. Kroz proces izrade plana upravljanja znatno su unaprijeđeni kapaciteti i udruge BIOM i JU DNŽ za strateško planiranje, te je ojačana suradnja s lokalnim dionicima s područja Neretve.

Seminari za sudjelovanje javnosti u upravljanju zaštićenim područjima te u okolišnim postupcima su organizirani kako bi se unaprijedila suradnja unutar sektora zaštite prirode, te između OCD-a s jedne strane i javnog sektora s druge strane. Seminari su okupili velik broj predstavnika javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže, kao i upravnih tijela koje provode okolišne postupke. Preporuke koje su proizašle iz seminara će udruge, ali i drugi sudionici seminara koristiti u svom budućem radu.

BIOM je održao niz sastanaka s lokalnom akcijskom grupom (LAG) Cetinska krajina, ali i drugim relevantnim lokalnim i regionalnim dionicima, te je s njima surađivao na pripremi velikog projekta za travnjake Cetinske krajine na program LIFE. Kao voditelj prijave tog velikog projekta BIOM se kroz 2017. godinu pozicionirao kao relevantna organizacija za zaštitu prirode na području Dalmatinske zagore.

Provedba strateškog cilja koji se tiče unaprijeđenja kvalitete postupaka procjene utjecaja na okoliš i vladavine prava u području zaštite okoliša u 2017. godini obuhvaća provođenje dijela glavne ocjene za renaturaciju rijeke Drave vezano za ptice, zatim postupke SUO, PUO i GO, sudska ročišta, *post-construction* monitoring vjetroelektrana, prijave projekata koji se tiču pravosuđa i zaštite prirode te reformu PUO.

Udruga je definirala načela za sudjelovanje u postupcima SUO i PUO, te je kroz 2017. godinu pratila i dala primjedbe na nekoliko zahtjeva o ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš. Što se tiče sudskih sporova, BIOM je razradio kriterije kada ide u pokretanje sporova, te je prisustvovao na po jednom ročištu u dva sudska spora. Za oba sudska spora su u 2017. donesene presude u kojima je BIOM izgubio upravni spor, te smo u oba slučaja podnijeli žalbu Visokom upravnom sudu. Također smo u 2017. godini predali dvije tužbe protiv MZOE zbog, po nama, nepoštivanja odredbi Direktive o staništima – jednu za malu hidroelektranu, a drugu za proširenje vjetroelektrane.

Vezano za pravo na pristup informacijama, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike (MZOE) nam je u nekoliko navrata odbilo omogućiti pristup informacijama, te smo podnijeli žalbu Povjerenici za informiranje. Povjerenica je presudila u korist BIOM-a, ali MZOE se žalio Visokom upravnom sudu jer je htjelo poništiti rješenje Povjerenice za informiranje. I Visoki upravni sud je presudio u korist Povjerenice za informiranje, odnosno u korist prava na pristup informacijama. Bez obzira na presudu, MZOE nažalost u određenim slučajevima i dalje postupa na isti način.

BIOM je proveo analizu *post-construction* monitoringa vjetroelektrana, te je izradio metodologiju praćenja utjecaja nakon izgradnje. Metodologija će se koristiti za rad na unaprjeđenju okolišnih postupaka. Uz to se zajedno s drugim udrugama radi na reformi PUO, odnosno pokušaju definiranja novih načela za rad stručnih povjerenstava. Taj rad će se nastaviti i u narednom periodu.

Kako je pravosuđe prepoznato kao slaba karika u učinkovitoj provedbi zaštite prirode, BIOM je krenuo sustavno raditi na uspostavljanju dugoročne suradnje s pravosudnim sustavom. Prijavljena su čak tri projekta koji sadrže komponentu suradnje s pravosuđem, policijom i inspekcijom. Rezultate evaluacije tih projektnih prijedloga još uvijek čekamo.

Strateški cilj koji se tiče provedbe monitoringa izmjena i provedbe strateških dokumenata vezanih uz zaštitu prirode i primjenu preporuka utemeljenih na stručnim podacima za odabrane slučajeve obuhvaća tematiku davanja primjedbi na zakonodavstvo i praćenje krivolova.

Udruga je definirala protokol za praćenje savjetovanja sa zainteresiranom javnosti, te je kroz 2017. godinu sudjelovala u davanju primjedbi na čak četiri relevantna zakona (Zakon o morskom ribarstvu, Zakon o šumama, Zakon o lovstvu i Zakon o pružanju usluga u turizmu), na izmjene i dopune dva najvažnija zakona za sektor zaštite prirode – Zakona o zaštiti prirode i Zakona o zaštiti okoliša, te na niz podzakonskih akata. Također smo slali primjedbe na izmjene i dopune prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije. Većina primjedbi nije uvažena. U svom zagovaračkom radu smo se redovito koordinirali sa Zelenim forumom, mrežom udruga koje se bave zaštitom okoliša i prirode.

Vezano za krivolov BIOM je pratio krivolov u Sinjskom polju i na Neretvi, te organizirao dva iznimno uspješna kampa za praćenje krivolova na Neretvi u sklopu kojih su, u suradnji s JU DNŽ i inspekcijom zaštite prirode, uklonjene brojne ilegalne čeke u posebnim ornitološkim rezervatima u kojima je lov zabranjen. BIOM je i jačao svoje kapacitete kroz organizaciju i sudjelovanje na radionicama i studijskim putovanjima te je poduzeo niz komunikacijskih aktivnosti kao što su izrada letaka o krivolovu, plakata o pticama i dr. Kako bi se nastavio rad na iznimno važnoj temi krivolova na ptice, BIOM je tijekom 2017. godine prijavio nekoliko projekata koji se tiču krivolova.

1.3. Program za održivi razvoj i društveno odgovorno poslovanje

Jedan dio BIOM-ovih kapaciteta usmjeren je ka razvoju i poticanju održivih oblika turizma, prvenstveno specifičnog turizma u prirodi. Pri tome se ne misli na tipični turizam koji se bazira na prirodnim ljepotama, prvenstveno krajobraznim, i kojeg konzumira najveći broj posjetitelja naših parkova prirode, nacionalnih parkova te drugih zaštićenih područja. Ono što BIOM potiče je razvoj i unapređenje kvalitetne turističke ponude temeljene na bogatstvu vrsta i staništa koje obitavaju u Hrvatskoj. Nije tu samo riječ o turizmu promatranja ptica kao najpopularnijeg takvog oblika turizma, već i o drugim mogućnostima. Leptiri, orhideje, vodozemci, gmazovi, sisavci, mediteransko bilje, samo

su neki neiskorišteni potencijali naše turističke ponude. Općenito, biološka raznolikost, koliko god bila očuvana i bogata, toliko je zanemarena kao potencijal u turizmu. BIOM već dulji niz godina sudjeluje u organiziranim turama za promatranje ptica te druge prirode. Pri tome radimo s hrvatskim agencijama, potičemo razvoj novih potencijalnih vodiča, povezujemo razne aktere te najbitnije, podižemo etičke standarde. Kombinacije poput „ljeti promatrači ptica, zimi (krivo)lov“ ne prolaze ni među našim gostima stoga smo ove godine u nekoliko navrata trebali osvijestiti našim upraviteljima područja da se ne mogu tolerirati loše prakse i očekivati goste zainteresirane za biološku raznolikost.

Drugi dio BIOM-ovih kapaciteta od ove godine je usmjeren ka unapređenju društveno-odgovornog poslovanja (DOP) tvrtki koje rade u našoj zemlji. Iako velik broj tvrtki u svojim DOP strategijama navodi brigu za okolišem, kao ljudskom sredinom, takva praksa gotovo da ne postoji za biološku raznolikost. Iako su naše tvrtke mahom osviještene o potrebi očuvanja okoliša, njihovi dosezi su razmjerno mali u kontekstu biološke raznolikosti. Mnogobrojne akcije pošumljavanja uglavnom se svode na sadnju monokultura, često i invazivnih, na područjima koja su tradicionalni travnjaci ili pašnjaci. U 2017. godini BIOM je surađivao s HEP ODS-om na unaprijeđenu opskrbne strujne mreže s ciljem smanjivanja smrtnosti ptica od elektrokucije. Također, s tvrtkama Lush i Solana Nin uspostavljeni su temelji za buduće zajedničke aktivnosti u zaštiti prirode. Ovaj dio BIOM-ova rada je tek je u začecima te ćemo u budućnosti raditi na razvoju naših kapaciteta po pitanju društveno odgovornog poslovanja i suradnje s korporativnim sektorom.

2. Godišnji programski plan Udruge BIOM za 2018. godinu

AKTIVNOSTI	KVARTALI			
	1	2	3	4
Strateški pravac I. Provođenje konzervacijskih mjera temeljenih na valorizaciji stanja vrsta i staništa uz informiranje javnosti, te razvoj i provođenje inovativnih edukacijskih praksi u svrhu održivog očuvanja prirode. Odgovoran/na: KREŠO				
1. Unaprijediti razinu zaštite vrsta i staništa predlaganjem i provođenjem direktnih konzervacijskih mjera Odgovoran/na: TOMISLAV				
Terenska provjera mortaliteta ptica na kritičnim lokacijama elektroenergetske mreže i primjena mjera zaštite - faza II (HEP Elektrokucija)		x	x	
Testiranje i primjena mjera za uspješno gniježđenje crvenokljune čigre (INTERREG Čigra)	x	x	x	
Predlaganje i zagovaranje konzervacija mjera za čigre u Dubrovniku (natječaj Grada Dubrovnika)	x	x	x	
Izrada planskih dokumenata za suzbijanje i eradikaciju invazivnih stranih vrsta (IAS) te njihova primjena	x	x	x	
Izrada dokumenta za suzbijanje konflikta "outdoor" turizma i gniježđenje ptica (INTERREG Like)		x	x	
Održavanje i snabdjevanje hranilišta za supove na Učki/Cresu	x	x	x	x
Restauracija i održavanje travnjačkih staništa na Učki (OPKK Učka)		x	x	
2. Pratiti i valorizirati sastavnice prirode uz informiranje javnosti (na temelju dobrih praksi biološke struke) Odgovoran/na: SVEN				
Održavati i popularizirati faunističku online bazu podataka	x	x	x	x
Istraživanje mediteranskih lokvi (MAVA-HYLA)		x	x	
Megamonitoring ptica			x	x
Razni minimotorinzi ptica (Plitvice, Lokrum, Biokovo, primorsko-goranska županija..)	x	x	x	x
Revizija IBA i KBA područja za Hrvatsku	x	x	x	x
Praćenje ptica na poljoprivrednim staništima i analiza podataka (MČVP)		x	x	x
Praćenje ptica u PP Vransko jezero (OPKK Vransko)	x	x	x	
Praćenje ptica u migraciji (OPKK Učka)		x	x	
Mini monitoring sisavaca	x	x		

AKTIVNOSTI	KVARTALI			
	1	2	3	4
Praćenje ptica u Istri; studija: konflikt - penjački turizam (INTERREG Like)				
Praćenje risa u južnoj Lici i u Dalmaciji (LIFE LYNX)	x	x	x	x
Akcijski planovi za 2 vrste ptica	x	x	x	x
3. Provoditi inovativne oblike edukacije zainteresiranih javnosti o mogućnostima unaprjeđenja zaštite prirode u Hrvatskoj Odgovorana: PAULA				
Edukacije za prepoznavanje čestih vrsta ptica (BirdID edukacije)	x	x		
Interni protokol za informiranje javnosti o aktivnostima	x			
Strategija za rad s lokalnim konzervacijskim grupama i pojedincima (LCGI strategija)	x	x		
Informiranje javnosti kroz edukativna i popularna predavanja za građane	x	x	x	x
Jačanje svijesti javnosti na Neretvi (AF4)	x	x	x	x
Organizacija događanja (izlet, fešte) za članove		x		x
Tisak i diseminacija hrvatskog priručnika za ptice (Collins)	x	x	x	x
Ornitološki kamp na Učki			x	
Uključivanje novih ljudi u monitoring ptica	x	x	x	x
Uključivanje škola u aktivnosti brige za ptice (izrada hranilica i kućica za ptice)	x	x		x
Prstenovačka škola na Vranskom jezeru (OPKK Vransko)			x	
Aktivnosti za podizanje svijesti o pticama među osnovnoškolcima (Spring Alive)	x	x		
Uključivanje europskih volontera u rad Bioma (EVS)	x	x	x	x
Strateški pravac II. Unaprjeđivanje uključivanja stručnih OCD-a u postupke izrade i praćenja provedbe strateških dokumenata vezanih uz zaštitu prirode i podizanje kvalitete PUO čiju kvalitetu i poštivanje postojećih standarda štiti pravosudna praksa. Odgovorana: ŽELJKA				
1. Organizacije civilnog društva su prepoznate kao resurs u postupcima savjetovanja nadležnih tijela i kao potencijalni upravitelji nekim od zaštićenih područja Odgovorana: IVANA Š.				
Strateško planiranje	x	x		
Plan upravljanja Deltom Neretve	x			
Sudjelovanje javnosti (IPA Odgovorno za prirodu)	x			
Prijava na natječaj za izradu planova upravljanja za područja ekološke mreže (Megaupravljanje)	x	x		

AKTIVNOSTI	KVARTALI			
	1	2	3	4
2. Unaprijediti kvalitetu postupka procjene utjecaja na okoliš i vladavinu prava u području zaštite okoliša Odgovoran/na: KREŠO				
Postupci strateške procjene utjecaja na okoliš, procjene utjecaja na okoliš i ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu (postupci SUO, PUO i OPEM)	x	x	x	x
Sudovanje (upravni sporovi)	x	x	x	x
Rad s pravosuđem	x	x	x	x
3. Provoditi monitoring izmjena i provedbe strateških dokumenata vezanih uz zaštitu prirode i primjenu preporuka utemeljenih na stručnim podacima za odabrane slučajeve Odgovoran/na: ŽELJKA				
Praćenje i davanje primjedbi na zakonodavstvo vezano za zaštitu prirode	x	x	x	x
Zagovaračke aktivnosti	x	x	x	x
Praćenje krivolova	x	x	x	x
Stručni skupovi	x			x
Strateški pravac III. Poticanje društveno odgovornog poslovanja usmjerenog prema očuvanju prirode i poticanje održivih oblika turizma koji se temelje na prirodnim vrijednostima, stvarajući prostor za interakciju turističkih aktera, JU i JLRS. Odgovoran/na: VEDRAN				
1. Unaprijediti količinu i kvalitetu programa društveno odgovornog poslovanja vezanog za okolišna pitanja u RH Odgovoran/na: PAULA				
Nastaviti suradnju s Lushom	x	x	x	x
Kroz prijedlog izmjena indeksa DOP-a utjecati na percepciju biološke raznolikosti među korporativnom sektorom (Indeks DOP-a)	x			
Unaprijediti suradnju s korporativnim sektorom	x	x	x	
2. Prepoznavanje prirodnih vrijednosti kao vrijednog resursa u turizmu i za gospodarstvo Odgovoran/na: VEDRAN				
Uspostaviti suradnje s raznim predstavnicima JLS-a	x	x		
Razvoj ponude vezane za edukaciju za turizam u prirodi	x	x	x	x
Priprema birdwatching tura, edukacija djelatnika PP Učka za vođenje tura za promatranje ptica i priprema ornitološkog vodiča (OPKK Učka)	x	x	x	x
Prijava s BirdLife partnerom iz Švicarske na natječaj Ureda za udruge u okviru Švicarsko-hrvatskog programa suradnje	x	x		

AKTIVNOSTI	KVARTALI			
	1	2	3	4
Utrka promatranja ptica (bird race) u Izraelu, humanitarnog karaktera, prikupljaju se sredstva za borbu protiv krivolova, svi prihodi se dijele između BIOM-a i srpskog BirdLife partnera (Champions of the Flyway)	x			
Strateški pravac IV. BIOM je učeća organizacija koja u svoj rad uključuje druge aktere iz sektora zaštite prirode i sustavno planira i gradi svoje ljudske potencijale i druge resurse.				
1. Izvještavanje				
Programsko izvještavanje	x	x	x	x
Financijsko izvještavanje	x	x	x	x
2. Planiranje				
Programsko planiranje	x	x	x	x
Financijsko planiranje	x	x	x	x
3. Administracija				
Financijsko-administrativno praćenje	x	x	x	x
Plan nabave	x	x	x	x
Evidencije	x	x	x	x
4. Edukacija				
Edukacije	x			
5. Interni akti				
Donošenje internih akata	x			
Priručnik o internom poslovanju	x	x		
6. IT				
Održavanje računala	x	x	x	x
7. Vidljivost Bioma				
Web, brošura, FB i Google reklame	x	x	x	
8. Institucionalna podrška				
Projekti za jačanje organizacijskih kapaciteta Bioma	x	x	x	x

3. Pregled financija za 2017. i financijski plan za 2018. godinu

3.1. Prikaz aktivnosti s planiranim iznosima financijskih prihoda

Tablica 1 Prikaz aktivnosti s planiranim iznosima financijskih prihoda

AKTIVNOST	PLANIRANI PRIHODI U KN	VRIJEME REALIZACIJE	ODGOVORNA OSOBA
Naplata članarine	7.000,00	Siječanj-prosinac 2018.	Direktor
Provedba postojećih projekata	1.300.000,00	Siječanj-prosinac 2018.	Voditelj strateškog pravca
Provedba jednogodišnjih projekata ugovorenih s domaćim partnerima	737.000,00	Siječanj-prosinac 2018.	Voditelj strateškog pravca
Razvoj i prijava novih programa i projekata	900.000,00	Siječanj-prosinac 2018.	Direktor i stručni tim
Praćenje zakonodavstva vezanog uz zaštitu prirode i studija utjecaja na okoliš	0,00	Siječanj-prosinac 2018.	Voditelj strateškog pravca
Promocija Udruge	0,00	Siječanj-prosinac 2018.	Svi zaposlenici
Edukacija i sudjelovanje u radnim tijelima i odborima	30.000,00	Siječanj-prosinac 2018.	Svi zaposlenici
Upravljanje Udrugom	0,00	Siječanj-prosinac 2018.	Upravni odbor, Direktor
Administrativni i financijski poslovi	5.000,00	Siječanj-prosinac 2018.	Direktor
<u>Ukupno</u>	2.972.000,00		

3.2. Opis i obrazloženje aktivnosti udruge BIOM s planiranim iznosima uprihođenih financijskih sredstava

Udruga BIOM prihode ostvaruje od naplate članarine svojih članova, od provođenja projekata financiranih od domaćih i stranih donatora te provođenjem gospodarskih djelatnosti u skladu sa Statutom i pozitivnim zakonskim propisima. Ostvarene prihode Udruga koristi za provođenje aktivnosti u sklopu projekata kao i za druge aktivnosti propisane Statutom.

U 2018. godini BIOM će nastaviti provođenje aktivnosti na projektima započetim ranijih godina kao i na projektima koji će biti odobreni i ugovoreni ove godine. Za ostvarenje Godišnjeg programa rada planirana su financijska sredstva prihoda u iznosu od 2.972.000,00 kn.

Upravni odbor udruge u suradnji s direktoricom i financijsko administrativnim direktorom je na temelju navedenih podataka u godišnjem planu rada sastavio Financijski plan za 2018. godinu s obrazloženjem kao i pregled financija za prethodnu godinu (realni podaci do kraja 3. kvartala te projekcija do kraja 2017. godine).

3.3. Pregled prihoda i rashoda za 2017. godinu te financijski plan za 2018. godinu s obrazloženjem

Pregled prihoda i rashoda za 2017. godinu te financijski plan za 2018. godinu s obrazloženjem prikazan je tablično (Tablica 2).

Tablica 2 Pregled prihoda i rashoda za 2017. godinu te financijski plan za 2018. godinu s obrazloženjem

RAČUN IZ RAČ. PLANA	OPIS	IZVRŠENO 2016	IZVRŠENO DO 30.9.2017.	PROCJENA DO 31.12.2017.	UKUPNA PROCJENA OSTVARENOG U 2017.	PLAN U 2018.	OBRAZLOŽENJE PLANA
I. PRIHODI							
31	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga	2.210.960	1.070.233	356.744	1.426.977	1.500.000	Projekti financirani od strane Javnih ustanova parkova prirode i nacionalnih parkova kao i županijskih Javnih ustanova i Ministarstva zaštite okoliša i prirode... Sklapanje ugovora očekuje se u prvom kvartalu.
32	Prihodi od članarina	14.700	5.560	500	6.060	7.000	Obzirom na projekte koji u cilju imaju veće uključivanje javnosti očekivan je i porast broja članova, a time i prikupljenih članarina.
33	Prihodi po posebnim propisima	0	0	0	0	0	Nisu planirani prihodi po ovoj stavci.
3311	Prihodi po posebnim propisima iz proračuna	0	0	0	0	0	Nisu planirani prihodi po ovoj stavci.
34	Prihodi od imovine	9.232	796	265	1.061	5.000	Očekuje se stabilizacija prihoda po ovoj liniji na razini iz 2017. godine.
35	Prihodi od donacija	1.475.488	1.148.342	382.781	1.531.123	1.400.000	Većina projekata financirana iz donacija već je potpisana te se očekuje priliv sredstava koji će ovisiti o dinamici trošenja doniranih sredstava.

RAČUN IZ RAČ. PLANA	OPIS	IZVRŠENO 2016	IZVRŠENO DO 30.9.2017.	PROCJENA DO 31.12.2017.	UKUPNA PROCJENA OSTVARENOG U 2017.	PLAN U 2018.	OBRAZLOŽENJE PLANA
36	Ostali prihodi	92.514	41.801	13.934	55.735	60.000	Očekuje se razina prihoda na razini iz 2017. godine.
37	Prihod od povezanih NPO	0	0	0	0	0	Ne očekuju se prihodi po ovoj osnovi.
	Ukupno	2.340.874	2.278.490	761.229	3.020.956	2.972.000	Obzirom na povećanje broja projekata financiranih iz donacija u odnosu na prethodne godine, očekuje se i povećanje prihoda po ovoj osnovi. Radi se o višegodišnjim projektima koji će trajati od 2 do 7 godina i na kojima Udruga sudjeluje kao partner.

RAČUN IZ RAČ. PLANA	OPIS	IZVRŠENO 2016	IZVRŠENO DO 30.9.2017.	PROCJENA DO 31.12.2017.	UKUPNA PROCJENA OSTVARENOG U 2017.	PLAN U 2018.	OBRAZLOŽENJE PLANA
II. RASHODI							
41	Rashodi za zaposlene	1.026.962	1.103.455	367.818	1.471.273	1.880.000	Predviđen je porast broja zaposlenika obzirom na povećanje opsega posla te je stoga trošak za zaposlenike povećan u odnosu na prethodnu godinu.
411	Plaće	878.489	943.618	314.539	1.258.157	1.607.732	Obzirom na povećanje broja zaposlenika povećan je i iznos za plaće.
412	Ostali rashodi za radnike	0	0	0	0	0	Ne očekuju se rashodi po ovoj stavci.

RAČUN IZ RAČ. PLANA	OPIS	IZVRŠENO 2016	IZVRŠENO DO 30.9.2017.	PROCJENA DO 31.12.2017.	UKUPNA PROCJENA OSTVARENOG U 2017.	PLAN U 2018.	OBRAZLOŽENJE PLANA
413	Doprinosi na plaće	148.473	159.837	53.279	213.116	192.268	Obzirom na povećanje iznosa za plaće razmjerno tome povećan je i iznos za doprinos
42	Materijalni rashodi	1.447.809	747.359	249.120	996.479	1.100.000	Zbog povećanog opsega posla odnosno provođenja više projekata nego što je to bio slučaj u 2017. godini očekivan je i blagi porast rashoda u odnosu na prethodnu godinu po ovoj stavci.
4211	Službena putovanja	417.971	253.166	84.389	337.555	360.000	Zbog povećanog broja projekata od kojih gotovo svi uključuju terenski rad očekivan je porast rashoda po ovoj stavci.
4212	Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	28.903	2.304	768	3.072	4.500	Naknada za prijevoz radnicima koji su na stručnom osposobljavanju.
4213	Stručno usavršavanje radnika	13.505	5.545	1.848	7.393	5.000	Očekuje se stabilizacija rashoda po ovoj stavci na razini višegodišnjeg prosjeka.
422	Naknade članovima u predstavničkim tijelima	0	0	3.400	3.400	3.400	Naknade članovima Upravnog odbora Udruge koji nisu zaposlenici Udruge.
423	Naknade volonterima	23.982	20.439	6.813	27.252	30.000	Naknade za džeparac i hranu volonterima u sklopu programa European Voluntary Service.
424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	183.807	85.100	28.367	113.467	120.000	Obzirom na nova zapošljavanja i dalje je u padu potreba za vanjskim stručnjacima te se očekuje daljnje smanjenje troškova po ovoj stavci.
4241	Naknade za obavljanje aktivnosti	0	0	0	0	0	Ne očekuju se rashodi po ovoj stavci.
425	Rashod za usluge	539.797	279.703	93.234	372.937	400.000	Usluge telefona, pošte i prijevoza, održavanja, komunalne, zakupnine i najam.

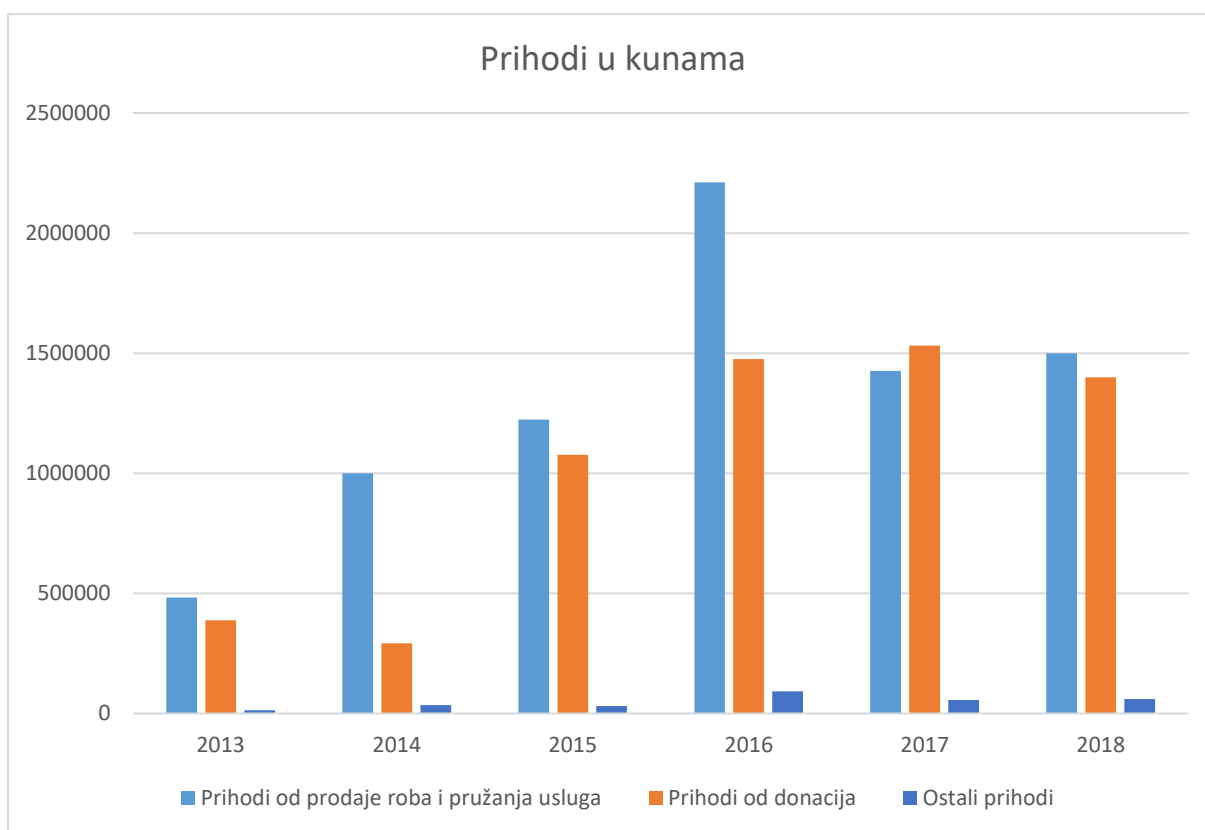
RAČUN IZ RAČ. PLANA	OPIS	IZVRŠENO 2016	IZVRŠENO DO 30.9.2017.	PROCJENA DO 31.12.2017.	UKUPNA PROCJENA OSTVARENOG U 2017.	PLAN U 2018.	OBRAZLOŽENJE PLANA
4257	Intelektualne i osobne usluge	103.533	64.080	21.360	85.440	120.000	Troškovi predviđeni u projektima (dizajn, lektura, prijevod za letke, brošure i web stranice).
426	Rashodi za materijal i energiju	172.154	54.054	18.018	72.072	90.000	Zbog povećanja udjela službenih putovanja službenim vozilima te povećanja broja projekata i radnika očekuje se mali porast u odnosu na rashode po ovoj stavci projicirane za kraj 2017. godine.
4291	Premije osiguranja	8.799	8.826	2.942	11.768	12.000	Očekuje se stabilizacija rashoda po ovoj stavci na razini iz 2017. godine.
4292	Reprezentacija	48.069	15.061	8.000	23.061	25.000	U sklopu projekata financiranih iz donacija predviđene su radionice na kojima BIOM pokriva troškove prehrane.
4293	Članarine	0	2.446	3.500	5.946	6.000	Očekuje se stabilizacija rashoda po ovoj stavci na razini iz 2017. godine.
43	Rashodi amortizacije	54.800	0	50.000	50.000	60.000	Povećanje količine nabavljenih sredstava za rad i opreme zahtijeva i veći iznos za amortizaciju.
44	Financijski rashodi	17.991	7.075	2.358	9.433	10.000	Očekuje se stabilizacija rashoda po ovoj stavci na razini iz 2017. godine.
4431	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	6.650	5.088	1.696	6.784	7.000	Očekuje se stabilizacija rashoda po ovoj stavci na razini iz 2017. godine.

RAČUN IZ RAČ. PLANA	OPIS	IZVRŠENO 2016	IZVRŠENO DO 30.9.2017.	PROCJENA DO 31.12.2017.	UKUPNA PROCJENA OSTVARENOG U 2017.	PLAN U 2018.	OBRAZLOŽENJE PLANA
45	Donacije	9.838	92.741	0	92.741	20.000	Donacije za plaćanje stipendije za postdiplomske studente, donacija drugim udrugama koje se bave zaštitom prirode.
4512	Stipendije	0	0	20.000	20.000	15.000	Donacije za plaćanje stipendije za postdiplomske studente.
452	Kapitalne donacije	0	0	0	0	0	Ne očekuju se rashodi po ovoj stavci.
46	Ostali rashodi	17.657	42.705	150.000	192.705	20.000	Naknade sudskih troškova.
4623	Rashodi za ostala porezna davanja	262	183	61	244	500	Očekuje se stabilizacija rashoda po ovoj stavci na razini iz 2017. godine.
47	Rashodi vezani uz financiranje povezanih NPO	0	0	0	0	0	Ne očekuju se rashodi po ovoj stavci.
	Ukupno	2.575.057	1.993.335	819.296	2.812.631	3.090.000	Ukupni rashodi planirani su u većem iznosu nego u prošloj godini zbog novog zapošljavanja i provođenja više projekata.
	VIŠAK/MANJAK PRIHODA POSLOVNE GODINE	654.932					Kako bi se vidjele razlike u tekućoj 2017. godini i planirane razlike u 2018. godini u ovu računicu nije uračunata ukupna razlika prenesena iz 2016. godine koja je iznosila 1.882.769 kn.
5221// 5222	Manjak/višk prihoda - preneseno iz prethodne godine	1.882.769	273.397	-65.072	208.325	-118.000	Manjak prihoda nad rashodima planira se nadoknaditi iz prenesenog viška prihoda nad rashodima iz prethodnih godina. Ukoliko se na nekim projektima iz EU fondova uspije osigurati dodatno

RAČUN IZ RAČ. PLANA	OPIS	IZVRŠENO 2016	IZVRŠENO DO 30.9.2017.	PROCJENA DO 31.12.2017.	UKUPNA PROCJENA OSTVARENOG U 2017.	PLAN U 2018.	OBRAZLOŽENJE PLANA
							sufinanciranje tada će se smanjiti udio koji je predviđen da Udruga sama financira te bi negativna predviđena razlika mogla biti i manja.

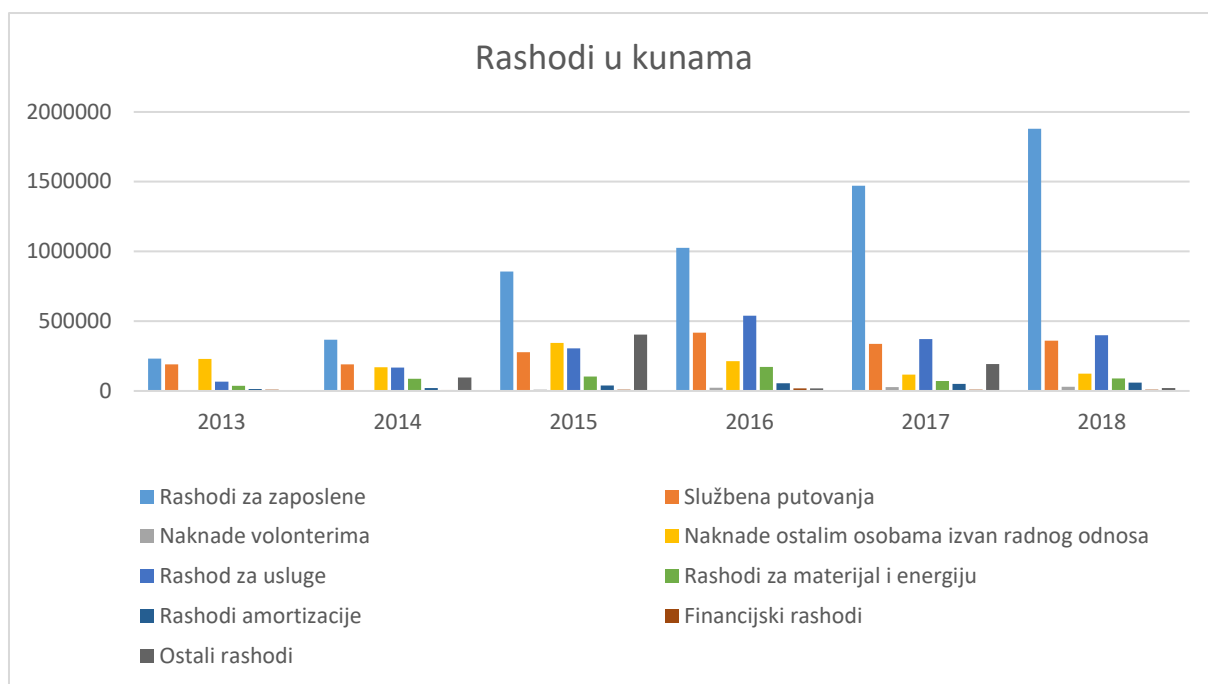
Kako bi se olakšalo razumijevanje financijskog izvještaja i plana za 2018. godinu, podaci u skraćenoj i pojednostavljenoj verziji prikazani su i grafički te su uspoređeni s onima u posljednjih 5 godina.

Rezultati za 2017. godinu projicirani su na temelju rezultata za prva tri kvartala te je na temelju tih rezultata i planiranih aktivnosti napravljen plan za 2018. godinu (Slika 1).

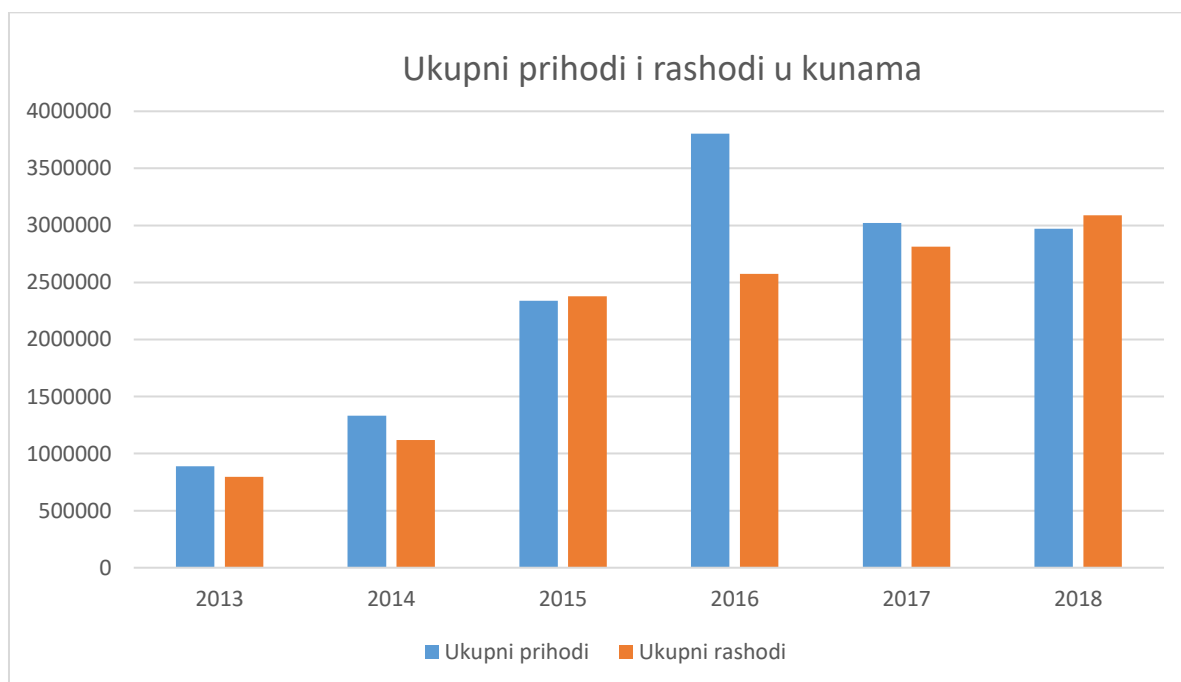
Slika 1 Grafički prikaz prihoda od pružanja usluga i prodaje roba, prihoda od donacija te ostalih prihoda u posljednjih 5 godina.

Radi olakšavanja razumijevanja rashoda i praćenja trendova u zadnjih 5 godina u skraćenom, pojednostavljenom obliku isti su prikazani grafički (Slika 2).

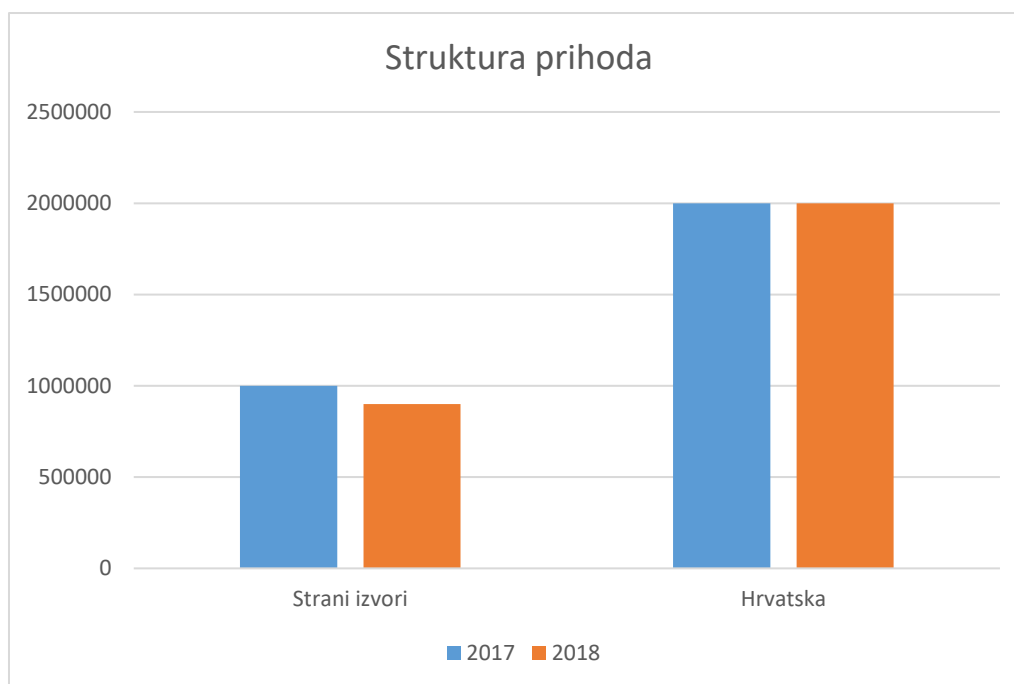
Slika 2 Grafički prikaz rashoda po najvažnijim kategorijama iz računskog plana u posljednjih 5 godina.

Objedinjeni grafički prikaz ukupnih prihoda i rashoda u posljednjih 5 godina prikazuje kretanje financija u tom periodu (Slika 3).

Slika 3 Grafički prikaz ukupnih prihoda i rashoda u posljednjih 5 godina.

Što se strukture prihoda tiče, a vezano uz izvore financiranja u nastavku je dan prikaz iz kojeg je vidljivo da se oko 1/3 prihoda generira iz inozemnih izvora, većinom fondova EU iz kojih su financirani različiti projekti koje udruga provodi dok su preostale 2/3 financirane iz domaćih izvora kroz fondove i zaklade, ali i kroz gospodarsku djelatnost (Slika 4).

Slika 4 Struktura prihoda po izvoru financiranja u 2017. i 2018. godini.

3.4. Obrazloženje prihoda prema projektima godišnjeg programa

Prema Godišnjem planu rada udruge, Udruga će u 2018. godini nastaviti s provođenjem projekata započetih prethodnih godina, te će za neke projekte kojima su aktivnosti već završile predati završna izvješća i tek će nakon toga dobiti ostatak odobrenih sredstava. Također, planira se provođenje manjih projekata koji se ugovaraju na jednu godinu ili kraće, uglavnom s domaćim partnerima, kao i razvoj i prijava novih programa i projekata uglavnom financiranih europskim sredstvima. Ukupno planirani prihodi po svim aktivnostima i projektima u 2018. planiran je u iznosu od 2.972.000,00 kn. Prikaz prihoda prema projektima dan je tablično (Tablica 3).

Tablica 3 Obrazloženje prihoda prema projektima Godišnjeg programa

AKTIVNOST	PLANIRANI PRIHODI U KN	VRIJEME REALIZACIJE
Naplata članarine	7.000	Siječanj-prosinac 2018.
Provedba postojećih projekata		
Adriatic Flyway Conservation	83.000	2. kvartal 2018
IPA Odgovorno za prirodu	30.000	2. kvartal 2018
LIFE Lynx	50.000	Siječanj-prosinac 2018.

AKTIVNOST	PLANIRANI PRIHODI U KN	VRIJEME REALIZACIJE
Interreg ČIGRA	15.000	Siječanj-prosinac 2018.
Interreg LIKE	293.000	Siječanj-prosinac 2018.
OPKK Učka 360	160.000	Siječanj-prosinac 2018.
OPKK Vransko jezero	190.000	Siječanj-prosinac 2018.
Ostali manji projekti započeti u 2017.	485.000	Siječanj-prosinac 2018.
Provedba jednogodišnjih projekata ugovorenih s domaćim partnerima	722.000	Siječanj-prosinac 2018.
Razvoj i prijava novih programa i projekata	900.000	Siječanj-prosinac 2018.
Edukacija i sudjelovanje u radnim tijelima i odborima	30.000	Siječanj-prosinac 2018.
Administrativni i financijski poslovi	7.000	Siječanj-prosinac 2018.
<u>Ukupno</u>	2.972.000	

3.5. Obrazloženje rashoda za funkcioniranje, upravljanje i prema projektima

Ukupni planirani rashodi predviđeni financijskim planom odnose se na tri glavne grupe projekata. Rashodi vezani uz tekuće projekte započete prethodnih godina uglavnom će biti utrošeni kako bi se financirale plaće, oprema i službena putovanja za zaposlenike na tim projektima jer većina njih zahtijeva predfinanciranje od strane provoditelja projekta tj. naše udruge.

Što se pak tiče provedbe jednogodišnjih projekata koji će biti ugovoreni tijekom godine, rashodi koji se odnose na te projekte odnose se na financiranje udjela u plaćama zaposlenika Udruge, pokrivanje troškova službenih putovanja odnosno terenskog prikupljanja podataka, kao i financiranje dijela režijskih troškova i troškova najma ureda koji nisu pokriveni proračunima već ugovorenih projekata.

Rashodi vezani uz prijavu novih programa i projekata odnosit će se na financiranje projekata i projektnih partnera na onim projektima na kojima je BIOM voditelj. U proračunima ovih projekata ponovno su planirani troškovi plaća zaposlenika koji će raditi na tim projektima, troškovi putovanja, održavanja radionica, nabave opreme vezane uz provođenje projektnih aktivnosti i troškovi plaćanja podizvođača.

Od ostalih rashoda planirani su izdatci za odlaske na službene sastanke vezane uz sudjelovanje zaposlenika BIOM-a u radu radnih skupina BirdLife-a, kao i na sastanke vezane uz planiranje projekata s domaćim i stranim partnerima. Osim toga planirani su i rashodi vezani uz pokrivanje troškova volonterima u sklopu Europske volonterske službe kao i za pokrivanje nepredviđenih troškova.

Ukupni planirani rashodi, kako je prikazano u tablici, iznose 3.090.000,00 kn (Tablica 4), a ukupno se odnose na rashode za cjelokupno funkcioniranje i upravljanje Udrugom, odnosno to je zbroj rashoda svih aktivnosti Udruge kao i zbroj rashoda svih projekata. Aktivnosti zaposlenika, članova, volontera i vanjskih suradnika planirani su za svaki projekt posebno, a isti se obavljaju i raspodjeljuju u skladu s organizacijom aktivnosti koje koordinira direktor u suradnji s voditeljima projekata.

Udruga će u skladu sa zakonom u tijeku 2018. godine pratiti ostvarenje prihoda i rashoda te postotak ostvarenja, a u slučaju potrebe napraviti će se Preraspodjela ili predložiti Rebalans financijskog plana koji će se donijeti po istoj proceduri kao i ovaj Plan.

Tablica 4 Obrazloženje rashoda za funkcioniranje, upravljanje i prema projektima

AKTIVNOST	PLANIRANI RASHODI U KN	VRIJEME REALIZACIJE
Provedba postojećih projekata		
Adriatic Flyway Conservation	35.000	2. kvartal 2018
LIFE Lynx	364.000	Siječanj-prosinac 2018.
Interreg ČIGRA	100.000	Siječanj-prosinac 2018.
Interreg LIKE	650.000	Siječanj-prosinac 2018.
OPKK Učka 360	160.000	Siječanj-prosinac 2018.
OPKK Vransko jezero	190.000	Siječanj-prosinac 2018.

Ostali manji projekti započeti u 2017.	280.000	Siječanj-prosinac 2018.
Provedba jednogodišnjih projekata ugovorenih s domaćim partnerima	450.000	Siječanj-prosinac 2018.
Razvoj i prijava novih programa i projekata	824.000	Siječanj-prosinac 2018.
Edukacija i sudjelovanje u radnim tijelima i odborima	30.000	Siječanj-prosinac 2018.
Administrativni i financijski poslovi	7.000	Siječanj-prosinac 2018.
<u>Ukupno</u>	3.090.000	

Iz navedenih podataka u Tablica 3 i Tablica 4 vidljivo je da je planirano 2018. godinu završiti s blago manjkom prihoda nad rashodima u iznosu od 118.000kn što će se nadomjestiti prenesenim viškom prihoda nad rashodima iz 2017. godine koji bi prema procjeni na temelju financijskih pokazatelja za prva tri kvartala u 2017. godini trebao biti oko 2 milijuna kuna.

U Zagrebu, 21.12.2017.